Eduskunnan lakivaliokunta 14.12.2016

Tutkintavankeuden vaihtoehdot ja hallituksen esitys asiaa koskevaksi lainsäädännöksi

Vankilavirkailijain Liitto VVL r.y. haluaa kiinnittää lakiesityksessä huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. Tutkintavankien siirtäminen nykyistä nopeammin poliisin tiloista vankilaan on lakiesityksessä selkein ja perustelluin toimenpide.
   Ongelmaton toimenpide tämä ei kuitenkaan ole. Tutkintavankien erillään pitäminen ei onnistu aina nykyisinkään, saati sitten tutkintavankien määrän lisääntyessä. Ongelmaksi muodostuu tilojen ja henkilöstöresurssien käyttö. Suljetut vankilat ovat täynnä, joten vankien sijoittelu asumisen suhteen tuottaa ensimmäisen ongelman. Käytännön ongelmat erillisten ruokailujen, ulkoilujen, tapaamisten, vapaa-ajantoimintojen ym. suhteen tuottavat vielä suuremman ongelman. Näitä voidaan jonkin verran parantaa rakenteellisilla toimenpiteillä, mutta valvontahenkilöstön työajan kohdentaminen pienempiä vankiryhmiä tai yhteen vankiin kohdennettuja toimenpiteitä ajatellen ei juurikaan ole mahdollista.
   Toinen rakenteellinen ongelma, joka on esityksessä kuitenkin huomioitu, on kuulustelu ym. tilojen rakentaminen. Vanhoissa vankiloissa varsinaisten vankilarakennusten tilat ovat jo nyt tarkasti käytössä ja rakenteiden muuttaminen on usein hankalaa ja kallista.

2. Sähköinen valvonta mahdollistaa henkilön paikantamisen ja seurannan sen suhteen, että valvottava pysyy tietyllä alueella tiettyyn aikaan. Näillä toimenpiteillä ei kuitenkaan pystytä ehkäisemään esitutkinnan vaikeuttamista, mikäli valvottava näin haluaisi tehdä. Samoin rikoksen uhrin tilanne on otettava huomioon. Näin ollen kynnys sähköiselle valvonnalle tutkintavankeuden vaihtoehtona on oltava korkealla.
   Päihteettömyysvaatimus ei sisälly matkustuskieltoon eikä arestirangaistukseen. Suurella osalla tuomituista on jonkinasteinen päihdeongelma joten se, ettei päihteettömyyttä vaadita, tuntuu ristiriitaiselta. Päihteet ovat usein joko suoranainen tai välillinen syy rikokseen. Riski rikollisen toiminnan jatkamiseen siis kasvaa koska päihteettömyyttä ei vaadita. Epäselväksi jää myös se, mikä merkitys viikoittaisilla tapaamisilla on, koska myöskään niissä ei ole päihteettömyysvaatimusta. Virkamiehille on riski työskennellä päihtyneiden valvottavien kanssa, tapahtuu se sitten

valvontakäynnillä tai yhdyskuntaseuraamustoimistossa. Koska tutkinta-arestia käytettäisiin tutkintavankeuden sijaan, tulisi arestiin sisältyä päihteettömyysvaatimus myös siitä syystä, että päihteettömyysvaatimus on ehdoton myös vankilassa.

Katsomme tutkinta-arestin soveltuvan paremmin erityisesti nuoriin ja ensikertalaisiin, jolloin erityisesti voidaan ehkäistä vankeuden haitallisia vaikutuksia. Moninkertaisille rikoksenuusijoille tai taparikollisille nämä hyödyt eivät vastaavasti toteudu.

3. Matkustuskiellon ja tutkinta-arestin osalta esitetään, että kaksi päivää tehostetussa matkustuskiellossa tai tutkinta-arestissa vastaisi yhtä päivää vankeutta. Tämä muuntosuhde tuntuu erittäin lievältä, ottaen huomioon kuinka suuri ero vankilassa toimeenpantavalla tutkintavankeudella ja em. seuraamuksilla on. Neljän suhde yhteen tuntuisi näihin vaihtoehtoihin suhteutettuna oikeammalta suhdeluvulta.

4. Rikosseuraamuslaitokselle aiheutuvien pysyvien lisäkustannusten on arvioitu olevan yhteensä 1,67 – 197 miljoonaa euroa. Kustannuksissa on huomioitu mm. lisääntyneet kuljetustehtävät ja henkilötyövuodet. Kuulustelutilojen lisäämisestä arvioidaan aiheutuvan n. 400 000 euron lisäkustannukset.

   Kustannusten etukäteisarviointi on kuitenkin vaikeaa ja luvut ovat vain arvioita. Mikäli tutkintavankeuden vaihtoehdot järjestetään esitetyllä tavalla, on toimintaa, kustannuksia ja henkilötyövuositarpeita tarkasteltava esim. 2 vuoden kuluttua. Mikäli resurssointi toimintaan ei ole toteutunut arvioidussa määrin, tulee puutteet korjata rahoituksen kautta.

5. Laitteiden toimivuus ja niiden toimiva huolto on entistä tärkeämpää toiminnan laajentuessa. Kaikilta osin nykyiset laitteet eivät ole toimintavarmoja, joten laatuun ja toimivuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Helsinki 13.12.2016

Jari Tuomela

puheenjohtaja/pääluottamusmies

Vankilavirkailijain Liitto VVL r.y.